

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DĂNĂILĂ, LEON

Consultații gratuite : despre sensul vieții și ce rămâne

după noi / acad. prof. dr. Leon Dănăilă, Alexandru Gulie. -

București : Bookzone, 2026

ISBN 978-630-305-649-4

I. Gulie, Alexandru-Mihai

821.135.1

ALEXANDRU-MIHAI GULIE

ÎN DIALOG CU

ACAD. PROF. DR. LEON DĂNĂILĂ

CONSULTAȚII GRATUITE

DESPRE SENSUL VIEȚII ȘI CE RĂMÂNE DUPĂ NOI

Redactor: **Roxana Samoilescu**

Grafician copertă: **Teodora Savu**

Tehnoredactor: **Anca Marisac**

© Bookzone 2026, pentru prezenta ediție

Toate drepturile rezervate pentru limba română.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată

sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: 031-433.50.68

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

Bookzone
BUCUREȘTI, 2026

Doi oameni. Unul mic și cel mai mare	7
Primii pași, primul „de ce?”	11
Legătura dintre evoluția creierului și apariția gândirii filosofice	15
Primii filosofi și începuturile reflecției raționale	18
Filosofia ca necesitate umană	25

PARTEA I. MARILE ÎNTREBĂRI ALE OMENIRII

Sensul vieții – de ce trăim?	32
Dialog despre SENSUL VIEȚII	38
Ce este conștiința?	51
Dialog despre CONȘTIINȚĂ	56
Suntem liberi?	65
Dialog despre LIBERTATE	69
De ce suferim?	78
Dialog despre SUFERINȚĂ	80
Problema răului – de ce există suferința?	92
Dialog despre PROBLEMA RĂULUI	97
Ce este iubirea?	109
Dialog despre IUBIRE	112

Ce este fericirea?	119
Dialog despre FERICIRE	124
Ce este bunătatea?	134
Dialog despre BUNĂTATE	137
Este moartea sfârșitul a tot?	148
Dialog despre MOARTE	152
Între certitudini și incertitudini	170

PARTEA A II-A. MARI GÂNDITORI AI OMENIRII

Introducere	175
Mari gânditori ai omenirii	177
De ce credem că merită acest mesaj?	239
Bibliografie selectivă	240

DOI OAMENI. UNUL MIC ȘI CEL MAI MARE

Am avut dintotdeauna o nevoie viscerală de a înțelege. De ce ne naștem? De ce murim? De ce ne doare? De ce iubim? De ce visăm? De ce ne regăsim, din când în când, privind în gol și simțind că nu știm nimic? Uneori, mă gândesc că fiecare copil vine pe lume cu acest dar fragil – mirarea. Dar, cu timpul, mulți îl rătăcesc printre responsabilitățile vieții de zi cu zi. Alții, mai norocoși sau poate mai încăpățânați, îl cultivă. Îl transformă într-o căutare, într-o artă, uneori într-o formă de singurătate plină de sens.

Așadar, la fel ca tine, și eu sunt unul dintre aceia. Cei care n-au încetat niciodată să întrebe.

Am bătut, ani în șir, la porțile filosofiei. Uneori cu mâna tremurândă, alteori cu o îndrăzneală aproape copilărească. Îmi imaginam că, dacă voi sta suficient în preajma acelor idei mari, voi găsi o lumină. Dar am descoperit că filosofia nu e o lanternă. E mai degrabă o hartă scrisă în alfabet străin, pe care o descifrezi câte puțin, doar dacă ești dispus să te rătăcești din când în când.

După Facultatea de Teologie, am ales să urmez și filosofia într-un mediu academic, cu speranța că îmi voi hrăni setea de sens și profunzime. Dar ce-am găsit a fost mai degrabă o sală de așteptare. Lecții corecte, profesori erudiți, dar prea puțin freamăt. Filosofia nu se lasă sedusă de memorări și examene. E nevoie de foc, de întrebări care ard, de nopți în care simți că lumea

Există anumite momente în viața noastră când ne întrebăm cum a început totul și dacă întinderea cosmică are vreun rost mai adânc. Ne întrebăm care este sensul vieții noastre, ce căutăm pe acest pământ. Ne frământăm în fața problemei răului atunci când vedem suferința și nedreptatea din lume, căutând să înțelegem de ce există atâta durere. Și, inevitabil, gândul ne zboară la destinul după moarte: ce (dacă ceva) ne așteaptă dincolo de ultima suflare.

În fața acestor mari întrebări ale existenței, mulți dintre noi suntem tentați de răspunsuri simple, dogmatice – fie ele religioase sau științifice. E reconfortant să ai certitudini clare într-o lume atât de misterioasă. Unii se refugiază în dogmatismul teologic, convinși că dețin adevărul absolut revelat și neclintit; alții adoptă un dogmatism științific, proclamând că știința *deja* a explicat (sau va explica în curând) totul, eliminând orice enigmă. În colaborarea noastră, ne propunem să explorăm aceste întrebări fundamentale fără a cădea în capcana unor răspunsuri rigide. Vom căuta, așadar, echilibrul delicat dintre certitudini și incertitudini, ghidați de gândirea marilor filosofi precum Fericitul Augustin și Leibniz, dar și de perspectivele științifice și experiențele profunde din viața și practica medicală a profesorului Dănăilă.

Frumusețea filosofiei stă tocmai în curajul de a pune aceste întrebări și în smerenia de a accepta că răspunsurile sunt adesea provizorii. Vom porni într-o călătorie de la geneza universului la taina sufletului – poposind asupra ideilor unor gânditori clasici și contemporani, și asupra lecțiilor de viață care apar acolo unde filosofia se întâlnește cu neurochirurgia.

SENSUL VIEȚII – DE CE TRĂIM?

Când deschizi ochii dimineța, înainte să-ți verifici telefonul și să-ți pui cafeaua la fiert, există o fracțiune de secundă în care lumea se reconfigurează în jurul tău. E clipa în care îți amintești cine ești, ce te așteaptă în ziua aceea și, la un nivel mai profund, *de ce continei să joci jocul numit viață*. Uneori tresari de bucurie, alteori te lovește o neliniște surdă: „Pentru ce mă scol iar din pat?”

Această întrebare – *pentru ce?* – este inima tuturor celorlalte întrebări. Dacă discuția despre Big Bang și originea cosmosului e un „cum” rostit la scară de miliarde de ani-lumină, sensul vieții e un „de ce” intim, rostit la distanța de două degete sub stern, acolo unde îți simți bătăile inimii.

Am întâlnit prima oară fiorul acestei întrebări în copilărie. Seara, stăteam întins pe iarbă în curtea bunicii și cerul îmi cădea pur și simplu în poală: mii de stele, Calea Lactee ca o dâră de lapte vărsat peste negru. Am întrebat-o pe bunica de ce strălucesc stelele. Mi-a zâmbit cald și mi-a spus o poveste cu Dumnezeu care aprinde lumânări pe boltă ca să ne vegheze. Am simțit o bucurie liniștitoare, dar și un gust ciudat – ca și cum răspunsul frumos nu era suficient. Atunci am intuit că sensul nu vine gata tipărit pe eticheta realității; trebuie să-l cauți, să-l mesteci, să-l verifici, să-l regăsești la alte niveluri.

Au trecut decenii de atunci. Am citit o mulțime de tratate de filosofie și teologie, am urmărit conferințe științifice, am ascultat confesiunile unor oameni

aflați pe marginea prăpastiei și am trăit, la rândul meu, bucuria și zdrobirea. Toate acestea mi-au sedimentat convingerea că sensul vieții nu poate fi împrumutat, nici programat de altcineva; trebuie asumat ca un legământ personal, viu, care se rescrie continuu.

Am învățat că primul pericol care pândește orice explorator de sens este confortul unei rețete unice.

Pe de-o parte, am discutat cu preoți care mi-au spus: „Scopul vieții este să-L slujești pe Dumnezeu și să te mântuiești.” Declarația pare clară și reconfortantă, dar ascunde un risc: poate transforma credința într-un contract de asigurare – tu bifezi niște ritualuri, Dumnezeu îți garantează premiul. Experiența mea de viață mi-a arătat altceva: oamenii loviți de suferință adevărată nu se mulțumesc cu rețete. Întrebă chinuitor: „De ce eu? De ce acum?” Iar tu nu poți să le răspunzi sec: „Fiindcă așa a vrut Domnul, răbdare!” Fiecare viață are subtilitățile și talanții ei, astfel că un sens impus din afară se simte ca o cămașă de forță, nu ca o haină făcută la comandă.

De cealaltă parte, am stat de vorbă cu un doctorand în neurobiologie care, după cinci ani printre eprubete, a tresărit totuși când și-a ținut copilul nou-născut la piept. Simțea o incandescență inexplicabilă, după cum mi-a povestit. „E doar propagarea speciei?” – așa fi putut întreba. Asta după ce, în prealabil, îmi explicase că viața nu are un sens. Suntem accidente biologice. Pe hârtie, pare logic: milioane de ani de evoluție, lanțuri de ADN, selecție naturală. Dar inima nu se mulțumește cu statistici. Un nou-născut, fără cuvinte, îți poate transmite asta. A reduce experiența umană la chimie e ca și cum ai descrie *Mona Lisa* spunând că e un strat de pigmenți pe o bucată de lemn. Adevărat, dar complet insuficient.

„Foamea de sens” nu e un moft intelectual, e un instinct vital. Îl simți când cineva drag ți se prăbușește în brațe și strigi în gând: „Doamne, nu-mi lua rostul!” Îl simți când ai terminat fiecare episod din serialele preferate și un gol îți ronțăie coastele: „Oare asta e tot?” Unii au continuat să trăiască sprijiniți de gândul că trebuie să-și revadă copilul, să termine o simfonie, să publice o carte. Alții au renunțat și, ca un bec scos din priză, s-au stins subit.

Îată, am avut privilegiul să-l cunosc pe profesorul Leon Dănăilă și am înțeles că povestea lui este anatomia vie a sensului asumat personal. Copil de țărani săraci din Darabani, a văzut cum bolnavii fără bani erau lăsați la mila „babei descântătoare” și a unei ultime împărțșanii. Atunci s-a aprins în el hotărârea: „Eu mă fac medic ca să-i ajut pe oamenii ăștia.” N-a fost o iluzie de copil; s-a ținut de cuvânt. A trecut prin facultate cu burse mizere, a locuit la marginea Bucureștiiului în cămăruțe cu igrasie, a mâncat pâine uscată ori de câte ori salariul de rezident întârzia.

Cel mai tare m-a zguduit mărturia lui despre primele gărzi: „Îmi dădeam seama că intru în creier – în universul gândurilor, speranțelor, iubirii unui om – și mă rugam: «Doamne, ține-mă de mână, să nu greșesc!»” Pentru el, sala de operații era altar și laborator deopotrivă. Nu este nici bigot, nici ateu agresiv; își trăiește credința ca pe un parteneriat cu divinul. Îmi spunea: „Creierul nu e doar carne. E locul în care Dumnezeu a sădit misterul conștiinței.”

Când l-au exilat într-un pavilion dărăpănat, sperând că-l vor îngropa profesional, și-a cumpărat singur microscop, a improvizat o masă de operație și a început să lucreze; în câteva luni, pacienți din toată țara veneau la el. A redus mortalitatea de la peste cincizeci la sub patru procente. Cu fiecare pacient salvat, sensul

copilăriei lui se lărgea ca un arc de cerc: „Pentru asta trăiesc.”

Viața lui e dovada că sensul nu e un lux metafizic, ci un vector practic: te scoală la cinci dimineața, te trimite să operezi până seara, îți dă putere să râzi când te ilegalizează sistemul.

Când vezi un bărbat de peste nouăzeci de ani citind încă articole de neuroștiință la lumina unui lampadar, îți spui: „Uite pe cineva care nu-și termină sensul niciodată.” Profesorul nu s-a oprit la o definiție abstractă a vieții, a sensului acesteia; a împletit firele compasiunii (a pornit din milă pentru cei fără acces la tratament), ale excelenței profesionale (a devenit unul dintre cei mai buni din lume) și credinței (a recunoscut un „partener” invizibil în tăcerea sălii de operații). Rezultatul? O viață cu gust intens, ca un vin vechi. Nu i-a trebuit alt contract de sens.

Îmi amintesc că, recent, ieșeam amândoi din spital și l-am întreb: „Nu vă e teamă de moarte, după ce ați văzut-o atât de des?” Mi-a răspuns: „Când știi pentru ce ai trăit, moartea e doar schimbarea turei.” A zâmbit, s-a înfășurat mai strâns în pardesiu și a plecat spre tramvai.

Dar noi, ceilalți? Noi care nu salvăm vieți zilnic, noi cum ne găsim sensul?

Ei bine, nu trebuie să devii neurochirurg ca să simți sensul. Poate chemarea ta e să crești copii, să pictezi, să-i duci pe oameni pe poteci de munte, să ascuți poveștile bătrânilor din sat, să gătești, să te joci, să înveți. Parafrazându-l pe Frederick Buechner, important e să identifici locul unde bucuria ta adâncă se întâlnește cu o nevoie reală a lumii. Acolo se aprinde scânteia.

Multi fug de căutare fiindcă e inconfortabilă. De aceea prind bine atât dogmatismul religios, cât și nihilismul mecanicist: ambele oferă certitudini. Dar viața adevărată se întâmplă între extreme, în tensiunea fertilă a lucrurilor parțial lămurite. Fericitul Augustin a rămas neliniștit până la final, deși și-a găsit credința. Camus a proclamat absurdul și totuși a pledat pentru „imposibilul” act de a-l sfida prin creație și solidaritate.

Pe scurt, sensul nu e un trofeu pe care îl câștigi și-l așezi pe etajeră, ci un foc pe care trebuie să-l întreții zilnic. Uneori arde mocnit, alteori izbucnește vesel, alteori pare stins – dar dacă bagi mâna sub cenușă, jarul încă pâlpaie.

Dacă ar fi să rezum într-o singură afirmație tot ce am trăit și am învățat lângă domnul profesor, ar suna așa: *Sensul vieții este iubirea pusă în lucrare acolo unde se află durerea lumii.*

Iubirea fără lucrare rămâne o emoție plăpândă. Lucrarea fără iubire devine corvoadă birocratică. Doar împreună aprind motorul care te scoală din pat și te face să nu regreti seara că ai respirat degeaba.

Poate te întrebi: „Bine, dar eu încă nu mi-am găsit locul. Ce fac?”

Există un singur răspuns: rămâi neliniștit, rămâi curios, nu te mulțumi cu răspunsuri prefabricate. Continuă să întrebi, să citești, să iubești, să greșești, să începi din nou. Sensul nu e un set de instrucțiuni, e un parteneriat cu viața, mereu renegociat.

Și amintește-ți de profesorul Dănăilă: un copil sărac dintr-un sat uitat putea renunța ușor la visuri. A ales să-și transforme indignarea în misiune. Când sistemul l-a izolat, a convertit marginalizarea în libertate și inovație. La capăt, și-a putut privi existența în ochi

și a rostit fără teamă: „Pentru mine, viața înseamnă ceilalți.”

Așadar, ieși diseară sub cer (poate nu mai vezi Calea Lactee clar, dar măcar caută o stea încăpățânată), respiră adânc și întreabă-te, cu sinceritate: „Unde se întâlnește bucuria mea cu nevoia lumii?”

Nu aștepta o voce tunând din nori. Poate răspunsul o să vină sub forma unei idei săcâitoare dimineata, poate sub forma unui prieten care îți cere ajutorul, poate sub forma unei amintiri din copilărie care nu te mai lasă. Prinde firul, trage de el, vezi unde duce. Acolo începe sensul. Și pe măsură ce mergi, adu-ți aminte că nu ești singur: milioane de oameni, de la sfinți la oameni de știință, de la artiști la părinți anonimi, și-au scris sensul pas cu pas, cu aceeași neliniște și același curaj.

În concluzie, sensul vieții ar putea fi văzut ca un dialog între noi și univers (sau Dumnezeu, sau societate): noi întrebăm care e rostul, iar viața ne răspunde nu cu o definiție, ci cu experiențe, cu întâlniri, cu pasiuni care aprind în noi flacăra unui scop. Să nu uităm că, uneori, sensul se descoperă în cele mai întunecate ceasuri – în boală, în pierdere – când suntem forțați să ne redefinim prioritățile. Tocmai de aceea, să pretinzi că ai un răspuns dogmatic și definitiv la „de ce trăiesc?” înseamnă să refuzi să mai ascuți întrebarea. E ca și cum ai închide o carte înainte de a-i citi sfârșitul. Or, viața fiecărui om e un roman deschis, plin de surprize, în care sensul se scrie și se rescrie până la ultima filă.

Dialog despre SENSUL VIETȚII

ALEX GULIE: Vă mulțumesc că ați acceptat să avem această discuție despre un subiect atât de profund – sensul vieții. Ca întotdeauna, este o onoare să stau de vorbă cu dumneavoastră.

LEON DĂNĂILĂ: Sper ca discuția noastră să fie utilă, Alex. Mă bucur să vorbesc despre un subiect care mă preocupă și pe mine, mai ales că am avut o viață lungă și plină de experiențe de tot felul.

A.G.: Cu aceste experiențe mi-aș dori să începem, domnule profesor. Știi că proveniți dintr-o familie modestă, din Darabani, Botoșani. Ce v-a inspirat, în copilărie, să vă găsiți chemarea? Cum ați decis să deveniți medic și de ce ați simțit că asta va da sens vieții dumneavoastră?

L.D.: Am mai spus și cu altă ocazie, Alex. M-a pasionat medicina încă de mic. M-am născut într-o familie de oameni săraci, într-un sat unde posibilitățile erau foarte limitate. Țin minte că, la mine, în Darabani, când cineva se îmbolnăvea grav, nu prea existau doctori sau tratamente moderne. Venea o babă care îl „descânta”, apoi era chemat preotul să îl împărtășească, și cam cu asta se termina totul. Din păcate, de cele mai multe ori bolnavul murea. Mă revolta neputința asta. Auzisem că, la Cernăuți, în Bucovina, existau doctori adevărați și spitale unde bolnavii puteau fi tratați cu metode

moderne, nu doar cu descânțete și rugăciuni. Așa că atunci mi-am spus: „Eu mă fac medic, să-i ajut pe toți oamenii ăștia săraci.” Aceasta a fost hotărârea pe care am luat-o de copil.

A.G.: Într-adevăr, domnule profesor. Ați mai povestit, dar este impresionant, de fiecare dată, când îmi spuneți cum, de la o vârstă fragedă, ați simțit acea chemare de a-i ajuta pe cei suferinzi. Practic, v-ați propus să aduceți lumină acolo unde vedeți ignoranță și neputință. Îmi amintește de un citat celebru al lui Albert Einstein: „Doar o viață trăită pentru ceilalți este o viață demnă de trăit.” Se pare că, încă de atunci, sensul vieții, pentru dumneavoastră, era legat de a-i ajuta pe ceilalți.

L.D.: Da. Eu chiar cred în asta, că viața noastră capătă valoare mai ales prin ceea ce facem pentru ceilalți. Pentru mine, sensul vieții a fost clar, încă de mic. Să alin suferința și să ofer speranță oamenilor. Desigur, pe atunci nu știam prea multe despre ce înseamnă medicina, dar știam că vreau să fac bine. Tatăl meu era țăran și nu știa carte, nu a avut cine să mă îndrume, însă dorința asta a venit din interiorul meu și am persistat în ea. După ce am terminat școala primară, țin minte că tata m-a întrebat: „Rămâi la agricultură, la coarnele plugului, sau mergi la liceu?” I-am răspuns fără ezitare: „M-am săturat de agricultură. Mă duc la liceu!” Am plecat la liceu la Dorohoi. Acolo, parcă s-a deschis o lume nouă pentru mine: era o bibliotecă mare, plină de cărți. Citeam cu nesaț tot ce găseam despre medicină, despre biologie, despre marii savanți. Mi-a plăcut enorm ideea de a cunoaște corpul omenesc și bolile, ca să pot, într-o zi, să îi vindec pe oameni. Chiar și atunci, prin clasele a XI-a și a XII-a, diverse persoane din sat mă întrebau ce să facă în caz de boală. Aveau încredere în mine, fiindcă mă vedeau pasionat de medicină și dornic să ajut.

A.G.: Bănuiesc că, pe mai departe, nu a fost ușor, mai ales că pe vremea aceea, să mergi la facultate era ceva rar pentru copiii din familii sărace.

L.D.: Așa este. A fost un drum plin de piedici, însă nu m-am lăsat. După liceu, m-am dus la secretariatul școlii, unde fiecărui absolvent i se elibera o adeverință pentru admitere, în funcție de facultatea aleasă. Când am spus că vreau să merg la Medicină, secretarul s-a uitat lung la mine: „Cum, tu la Medicină?” Era mirat. Într-adevăr, pe atunci la facultățile dificile ajungeau mai mult copiii cu note foarte mari și cu „spate” – fiii de directori, de primari etc. Eu eram foarte bun la științe naturale și la română, dar la matematică abia scăpasem de corigență – de altfel, nici nu-mi plăcea matematica, mă întrebam ce rost are să rezolv ecuații, cum îi ajută pe bolnavi ecuațiile mele? „Ei bine”, i-am zis secretarului, „dacă sunt medic, pot să fac bine bolnavilor. Asta vreau.” Până la urmă mi-a dat adeverința, deși a comentat că numai premianții de 10 intră la Medicină. Realitatea era că mulți dintre colegii „frunțași” aveau părinți cu funcții și note aranjate, cine știe. Eu aveam 10 doar la materiile care îmi plăceau, la altele nu străluceam, dar aveam o motivație mare. Așa că, după aceea, am plecat la Iași să dau examenul de admitere la Medicină, cu foarte puțini bani în buzunar, doar de tren. După examen, m-am întors imediat acasă, fiindcă nu îmi permiteam să rămân să aștept rezultatele afișate. Îți imaginezi, erau alte vremuri. Nu existau telefon, internet, nimic. După vreo lună, primesc o carte poștală de la un coleg care dăduse admitere la Politehnică, la Iași, și care a avut bani să stea acolo până la afișarea rezultatelor. El mi-a scris: „Dragă Leon, dintre toți care ai dat examenul la Medicină, numai tu ai intrat. Ceilalți au picat.” Când am citit, nu-mi venea să cred. A fost primul meu mare succes. Atunci am prins curaj cu adevărat. Mi-am spus: „Domnule, totuși, dacă înveți și ai dorința

sinceră de a face bine, reușești în viață.” Și chiar așa este. Convingerea asta m-a ghidat mereu.

A.G.: „Dacă înveți și ai dorință să faci bine, reușești în viață”, ce concluzie frumoasă! Sunt cuvintele dumneavoastră, dar par a rezuma foarte bine ethosul întregii dumneavoastră vieți. Ați intrat la Medicină prin muncă și perseverență, în ciuda tuturor obstacolelor. Spuneți-mi, cum au fost anii de facultate și perioada de după? Ați simțit atunci că vă apropiați de împlinirea sensului vieții pe care vi l-ați propus?

L.D.: Anii de facultate la Iași au fost grei, dar extraordinari. Am învățat mult, însă am și căutat mereu să fac practică, să fiu aproape de chirurgie – asta îmi plăcea cel mai mult. După ce am absolvit în 1958, era obligatoriu să faci trei ani de stagiu la țară ca medic. Așa că primii mei ani ca medic i-am petrecut în comunități rurale și în orașe mici. Un an am lucrat la spitalul din Comănești, în Moldova, unde am trecut prin toate secțiile – interne, ginecologie, pediatrie – și a trebuit să învăț de toate, ceea ce m-a pregătit foarte bine. Încă un an am stat la dispensarul din Dărmănești, unde populația era numeroasă și cu probleme medicale diverse. Eram foarte puțini doctori acolo, așa că făceam de toate. Sigur, era și multă birocrație: dosare despre gravide, despre bolnavii de TBC, de sifilis etc. Dar, ca să am timp de citit și studiu, delegam o parte din hârțogărie asistentului sanitar (ceea ce mi-a adus și vreo câteva muștrări de la autorități, fiindcă el nu prea știa să le facă și mă trezeam cu controale...). Cu toate acestea, prioritatea mea era să învăț ca să devin medic specialist. În 1961 am dat concurs la București pentru rezidențiat (pe atunci se numea „medic secundar”) în Neurochirurgie, la Spitalul Clinic „Gh. Marinescu”. Am reușit, deși iarăși nu eram „în cărți” politic – ca să obții punctaj maxim la examenul de repartizare, conta mult și „dosarul” (erai sau nu membru de